

עלון תורני

עלון תורני שבועי בעניני אגדה והלכה אקטואלית

תזריע מצורע

הדלקת נרות:	י-ם:	חיפה:	ב"ש:	ת"א:	ניו יורק:	פריז:	לונדון:	קובלנקה:	הפסטר ר"ח:
צאת השבת:	18:39	18:49	18:56	18:56	19:25	19:27	19:44	18:37	השמים כסאי
ר"ת:	19:53	19:56	19:54	19:55	20:30	21:50	21:10	19:47	
	20:31	20:32	20:30	20:29	20:58	22:11	21:27	20:20	

דבר ה' זו הלכה

מאת הגאון רבי שניאור ז. רווח שליט"א ראש המכון

האם יש להשלים את הפרשיות שחסרו בשבתות שעברו

שאלה: הנה לאחר ההגבלות ועם התחזקות ההסגר חלק גדול מעם ישראל בארץ ובעולם כולו התפללו ביחיד. וחלק אחר התפללו במנין מרפסות או חצרות באופנים המותרים, אולם ללא ספר תורה. ובעז"ה בקרוב ממש יוסרו כל ההגבלות עם חלוף הרעה והמגפה, ואנשים שואלים לאחר שיחזרו ויקראו בספר תורה, כמה פרשיות יצטרכו להשלים האם כל מה שהפסידו עד כעת או רק את חלקם.

תשובה: חובת קריאת התורה חלה על ציבור ולא על יחידים, ולכן ציבור שהתפלל שבת אחת או אף כמה שבתות, ולא קרא בתורה, חייב להשלים הפרשיות בשבת בו חזורים להתאסף. ואף אם חלק מבתי הכנסת כן התפללו, מכל המנינים שלא שמעו חייבים להשלים את הפרשיות.

אולם אם התפללו שלא במנין, ואפילו אלפי אנשים כל אחד התפלל בודד לעצמו, נחלקו הפוסקים אם חלה חובת קריאת התורה, והגם שאותם שאינם משלימים יש להם על מה שיסמכו, מכל מקום יותר נכון ורצוי אם אפשר שישלימו את הפרשיות. וקודם לכן יש לוודא שהציבור מסכים לזה, שבאופן כזה אין טורח ציבור.

אופן הקריאה היא, יעלה הראשון [הכהן או זולתו] ויקרא או יקראו לו ברצף את כל הפרשיות שהחסרו מפרשת ויקרא או צו כל אחד לפי ענינו, וימשיכו לו עליית ראשון של פרשת השבוע, ומשם תמשיך הקריאה כסדרה.

מקורות: כתב הרמ"א בשו"ע בס' קלה (סעי' ב) שאם בטלו קריאה שבת אחת, לשבת הבאה קוראים אותה עפ' הפרשה השייכת לאותה שבת. ומקור דבריו הם מהאור זרוע (ח"ב הל' שבת סימן מה). ובשו"ת מהרם מינץ (סי' פה) דייק מהאור שדווקא שבת אחת משלימים ולא שתי שבתות שלא מצינו שיקראו ג' פרשיות. והכנה"ג בהגה"ט (סי' רפב סק"י) הביא דברי המהר"ם מינץ וכתב שה"ה להיפך אם הפסידו פרשה אחת, ובשבת הנוכחית אלו פרשיות מחוברות. וכ"כ המג"א (סי' קד) וכ"כ העו"ת (סי' ד) וכ"כ הג"מ והפמ"ג על דברי הרמ"א שם. אולם מאידך בספר המנהגים והב"ד להלכה והסכים עמו הא"ר על השו"ע שם. וכ"כ בשו"ת בית דוד (או"ח סי' ק) וכ"כ הרב מטה יהודה שישלים אפילו שתי שבתות שקורין מחובר כלומר ד' פרשיות, וכן הסכים להלכה הערוך השולחן (קלה, ו). וכ"כ בחזו"ע (שבת ח"ב עמ' שלא).

דין נוסף יש בפוסקים ונפתח בעו"ת (שם) שלמד מתשובת המהרמ"מ שאם בבית הכנסת אחר בעיר קרא בתורה, גם בבית הכנסת הנוכחי יהיו פטורים מלחזור, למרות שאצלם לא קראו. ויש מי שלמד לפטור אפילו לא שמעו כלל [כן משמע מדברי הגר"ח פלאגי' בספר החיים סי' יב אות ב ודוק בדבריו], ויש מי שאמר שהם כן שמעו רק בבית הכנסת אחר, ובבית הכנסת הנוכחי לא הייתה קריאה, אולם אם לא שמעו כלל, כן צריכים לחזור. וכמו הצד האחרון כן כתב מרן החיד"א בספרו לדוד אמת (סי' ט אות ג בשם הא"ר שדך הביאור בעו"ת). וכ"כ הכה"ח (סי' קלג אות ו) להלכה. וכן"ה להלכה. אולם בשו"ת חיים שאל (ח"א סי' עא אות ה) כתב שאם באותו בית הכנסת רוב הקהל שמע בקריאה שהייתה בבית הכנסת, ורק מעט אפילו יותר מעשרה לא שמעו כיון שיצאו למקום אחר ולא היה להם ס"ת שם, אינם צריכים לשוב ולקרוא את הפרשה שחסרה להם בשבת לאחר מיכן, וזאת מהטעם שהם נגזרים אחר עיקר הציבור שכן קראו. כלומר הלכה למעשה אין ביה"כ אחד פוטר את השני, וחייבים המפסידים שהתפללו אך ללא ס"ת לשמוע את הפרשה לשבת הבא. ורק אם גם בבית הכנסת שלהם הרוב שמעו, והמעט יצא ולא שמע, הם נגזרים אחר רוב המתפללים של אותו בית הכנסת.

דין נוסף שיש לדון הוא אם החובה רק אם התפללו במנין ולא קראו בתורה, או גם אם התפללו יחידים. כאשר מחד נראה מוכח להדיא מהחיד"א הנז' לעיל בשו"ת חיים שאל, כאשר בפתח דבריו הביא מעשה שהיה בבית הכנסת בכפר שהיו רק תשעה מתפללים, ועשירי לא בא כי היה חולה, וכתב לדון אם ישלימו במנחה או בשבת הבאה, והכריע שישלימו בשבת הבאה. ומוכרח אם כן גם

המשך בעמוד 4

חכמת שלמה

לקח ולימוד מן הפרשה על פי שיעורו של מו"ר הראש"ל הגר"ש עמאר שליט"א רבה של ירושלים

השבת נקרא את פרשיות תזריע ומצורע ובשבוע זה חל גם היום שקבעו אותו ליום השואה לזכר אותם הנפשות הזכות והטהורות שנהרגו על לא עול בכפם. השם בחר בעם ישראל מכל העמים, אך קשה לכל העמים להשלים עם העובדה הזאת שאנו העם הנבחר שקיבל את הארץ המובחרת וקיבל את התורה המובחרת תורת א-להים חיים וקיבל חיי נצח. וכך אומרים רבותינו מפני מה נקרא הר סיני משום שממנו ירדה שואה לישראל, והכוונה שבגלל התורה שניתנה לנו בהר סיני שבוזה נהיינו לעם השם ולנחלתו, מזה ירד הגיע קנאה לאומות העולם והתולדה של הקנאה היא השואה, השנאה הזו היא שנאת חיים ואין בה שום הצדקה, כי לו ישכילו אומות העולם שהשם בחר בנו אך אנו מתפללים עליהם ואנחנו מבקשים רחמים עליהם - וכמו בבית המקדש שהיינו בחג הסוכות מקריבים שבעים פרים כנגד שבעים אומות העולם - אזי היו אוהבים ומכבדים את ישראל.

אנחנו רואים בפרשה אשה כי תזריע וילדה זכר וכו' כיצד הם דיני הטהרה וכשילדת זכר עושים לו ברית וכו' תורה שלמה. גם לפני שנולד הילד יש הלכות איד מתחננים ואיד מביאים לעולם ילד בקדושה וטהרה וכשנולד יש הלכות מרובות לילדת ולולד, והסיבה לזה היא כיון שהעם שלנו צריך לבוא לעולם בקדושה וטהרה. הטעות של אומות העולם היא שהם חושבים שגם הם לומדים ומשכילים כמונו אז מה ההבדל, בשואה ראינו את ההבדל יכול להיות שאנשים יהיו חכמים גדולים ומשכילים ומדענים מופלאים ולכאורה גם בעלי אינטליגנציה גבוהה אבל כשמתחרר אצלם הפנימיות שבמצפון ליבם רואים שאדם זה יכול להפך לחיה טורפת רחמנא ליצול. השנאה ליהודים העבירה אותם על חכמתם ועל השכלתם ועל כל הבינה והדעת שלהם והתנהגו התנהגות שלא מתאימה לשום אדם ואפילו לא לחיה ביער והרגו וטבחו בעם ישראל וכמו שאמר דוד המלך "אמרו לכו ונכחידם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד" השם ירחם, והרגו ששה מיליון מישראל ולא היה מי שיצחק ולולא ה' שהיה לנו לא היה נשאר שריד לבית ישראל, דבר זה צריך להיות תמיד מול עינינו.

אבל ה' יתברך שומר הבטחתו שהבטיח שעם ישראל לא יכחד והתורה לא תכחד "כי לא תשכח מפי זרעו" ואנחנו רואים שהשם מצמיח קרן ישועה וכמו שמצמיחים עץ שמים את הגרענים ולאחרי שהם מרקיבים וחושבים שכבר לא נשאר כלום, אז מתחיל ענף קטן ועלים עד שהולך וגדול ועושה פרות טובים ומתוקים, כך ה' הצמיח מתוך השואה הנוראה הזאת את קרן הישועה ועם ישראל שב ושולט בארצו ועם ישראל הולך וגדול בגבולות ארצנו הקדושה וגם אלה שחשבו שיבנו פה את העם ללא תורה רואים איך שמתבטלת עצתם ותורה מחזרת על אכסניה שלה וכמ"ש "ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי עד"ים" וכו' אנחנו צריכים ללמוד מזה לקח שצריך להיות בידעיה ברורה וחזקה שאין לנו לסמוך על הגויים ולא על חכמתם והשכלתם אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים והוא יושיענו ויחינו ויקימנו מיוממים ויאמר די לצרותינו וישלים ישועתנו ופדות נפשנו בישועה וברחמים אמן

יוצא לאור ע"י 'המכון למצוות התלויות בארץ'

בראשות הגאון רבי שניאור ז. רווח שליט"א.

רבי עקיבא 4 אלעד. טל 03-9030580 פקס 039030891

מייל: m.torni@macon.co.il אתר המכון: hamachon.co.il

עורך: הרב יחיאל רווח שליט"א.

מעשה אבות

רבי שאול אבן דנאן – כ"ג ניסן

רבי שאול בן הרב שלמה אבן דנאן נולד בפאס סביב שנת תר"מ והוא בן למשפחת רבנים שמנתה עד אליו שבעה עשר דורות. על רבותיו נמנה אביו, כפי שהוא עצמו מתאר בהקדמתו לספרו "הגם שאול": מקור ישעי לחיי רוחי זאת התורה, הוא הקדוש מורי ורבי עטרת ראשי אדוני אבי מוהר"ר שלמה זצ"ל זיע"א, אשר הורני והנחני באורח חיים בלמוד ישר ככוונה עצמית, כאשר היה עם לבבו בלמודיו הכי גבוהים, בפלפולו הוך והטהור בתלמוד ובפוסקים, ממנו נאצלתי כלשהו, הוא היה מאור עיני ורוח בינתי. כרוך בעקבותיו הייתי מנעורי, מתעדן באמרו יום יום. בהיות ר' שאול כבן ארבע עשרה נשא לאשה את מרת אסתר, בת החכם ר' יהונתן מימרן, ממנה נולדו לו בן וארבע בנות. כל ימי חייו אביו עשה ר' שאול את תורתו קבע ומלאכתו עראי; הוא עסק חלקית כסופר שטרות בעיר. בעקבות כניסת הצרפתים למרוקו ערכו המוסלמים פרעות בשכונת היהודים בפאס בשלושים בניסן עד ב' באייר שנת תרע"ב והרגו ארבעים וחמישה יהודים, בהם אנשים נשים וטף ועשרות נפצעו, בנוסף שללו, בזזו וזרעו הרס וחורבן בשכונת היהודים. בשוך הפרעות וניסיון לשקם את ההרס ואת החורבן, נבחרה ועדה בת חמישה עשר איש ובתוכם רבי שאול ותפקידה היה לדרוש פיצוי מהשלטון הצרפתי על הפגיעה ביהודי פאס.

רבי שאול ראה באביו את רבו המובהק בנגלה ובנסתר ובהנהגות מוסריות וחסידיות. לכן הוא קיבל את פטירתו בצורה קשה מאוד ושמן כשזכה לראות פני אביו בחלום. כך הוא מסיח לפי תומו כי לביל שבת קודש ה' בתמוז תרצ"א: ראיתי בחלומי חשק רוחי ושעשוע נפשי, פאר ראשי מורי ורבי אדוני אבי זצ"ל ואדברה אליו דברים גבוהים ממני עליונים וקדושים. רבי שאול היה בקי בתורת הקבלה, בדרשותיו ובהגותו, הוא מרבה להשתמש בספר הזוהר. רבי שאול התפרסם כמי ששוקד על תלמודו, הוא נחשב למעיין, חריף ובעל סברה ישרה. בשנות העשרים לחייו הטיל עליו אביו לערוך מפתחות לספר תשובותיו "אשר לשלמה" הכוללים סיכום כל שאלה ותשובה ומפתח עניינים הערוך לפי א"ב של הנושאים. לאחר פטירת אביו, רבי שלמה, ערך רבי שאול ואחיו רבי משה את ספר תשובותיו השני של אביו "בקש שלמה". עשתונותיו של רבי שאול היו עסוקים בעיון בפרדס התורה, וגם כששכב

לישון סרעפיו המשיכו בהרהורם. בחלומי פירש פסוקים ושאל שאלות קשות ומסובכות הן בנגלה הן בנסתר. וכשהתעורר משינתו זכר אותם בבהירות ואף מביא אותם בספריו.

בשנת תרצ"ד התמנה לדיין בעיר מראקש בהרכב ר' משה זריהן, אב בית הדין, ורבי מרדכי קורקוס, ובכך הוסיף חוליה בשושלת חכמי המשפחה. מתקופת כהונתו במראקש פרסם ר' שאול פסקים רבים בחיבורו "הגם שאול". בשנת תרצ"ט התמנה לאב בית הדין בעיר אצוירא (מוגאדור), וחבריו לבית הדין היו ר' חיים דוד בן סוסאן ור' שמעון אביקציץ. בשנת תש"א נבחר לחבר בבית הדין הרבני הגבוה לערעורים בעיר הבירה רבאט, בראשות ר' יהושע בירדוגו ועם רבי מיכאל יששכר אנקאווא. בשנת תש"ט התמנה לאב בית הדין הגדול ולרב הראשי ליהדות מרוקו. חבריו לבית הדין היו רבי מיכאל יששכר אנקאווא ורבי שמעון הכהן. בזכות אישיותו, חסידותו ואצילותו הייתה לר' שאול אהדה והוקרה מצד כל חכמי מרוקו. גם השלטונות הצרפתיים והמרוקאיים כיבדו אותו, והייתה לו אצלם אוזן קשבת.

רבי שאול הדפיס בשנת תשי"ט חלק מתשובותיו וביוריו ההלכתיים בספר הנושא את השם "הגם שאול", ובאותו הכרך אסופת דינים מתוך ספרות השו"ת ערוכה לפי סדר אלפא ביתא בשם "שנה שאול"

לרבי שאול הייתה אהבה עזה לארץ ישראל, ואף על פי כן לא עלה לישראל כדי שלא להשאיר קהילה גדולה של יהודים ללא הנהגה. בעקבות מלחמת ששת הימים והניסים הגלויים שהיו בה עלו לארץ רבים מיהודי העולם, כולל יהודי מרוקו; גם רבי שאול החליט שהגיעה העת לעלות לישראל. הוא התפטר מתפקידו ברבנות ולא חשב על קשיים כספיים הדרושים לכלכל את ימי שיבתו.

רבי שאול עלה לארץ, התיישב בירושלים ועסק בתורה ובעבודה. הוא נפטר בכ"ג בניסן התשל"ב בהיותו כבן תשעים שנה. לאחר פטירתו פרסמו בני משפחתו מעיזבונו הרוחני ספר "הגם שאול" ח"ב ובו מספר תשובות, חלק מנאומיו במועצת הרבנים, קצת מדרשותיו אם כי ברור שרוב פסקיו נותרו בכתובים בתוך פנקסי בתי הדין, במיוחד בתפקידו כנשיא בית הדין הגדול לערעורים שבו כיהן כמחצית יובל.

מילי הקסידות

בשעת מתן תורה - בהנחל עליון גוי קדוש התורה והמצוה, תורה שבכתב ותורה שבע"פ ע"י מרע"ה מסיני קבלה בכללותה ובפרטותיה, בדקדוקיה ובפירושיה, ואיתא בת"כ והובא רש"י ז"ל בפ' בהר, שכל מה שתלמיד עתיד לחדש קבל מרע"ה מסיני שנאמר "ועליהם ככל הדברים" כדאיתא במגילה וכמ"ש רבינו התו"ט ז"ל בריש פרקי אבות ע"ש, וע"פ זה תדרוש החקירה מה ר"ל תלמיד עתיד לחדש, הלא אין חדש כי כל פרטי התורה קבל מרע"ה ומסרם ליהושע ויהושע לזקנים וכו' ומה יש לחדש עוד.

גם נוכח לדעת במאמר התנא 'משה קבל תורה מסיני ומסרה' וכו' ולא אמר מסיני נמסרה למשה, וכן משמעון הצדיק ואילך אמר בלשון 'קבלו'. ותשובה הנצחת כי במשה לא יוכל לומר כי נמסרה לו יען לא נמסר לו שער הנ' כמבואר במס' ר"ה, אמנם מרע"ה מסר הכל בשלימות ליהושע וכן לזקנים וכו', אבל אח"כ כשנמסעט הדורות לא נמסרה כולה, כן דברי הרב תו"ט ז"ל, וכן הוא האמת מדברי רז"ל, מזה הוכרח להיות שחכמי דור ודור בפלפוליהם ובחדודיהם ישובו בהשלמתה קבלתה ממרע"ה, וזה אומרים שכל ב"ד וב"ד שעמדו על ישראל הרי הם כב"ד של משה, ר"ל שע"י משפטיהם האמתיים והצדיקים אשר שפטו במ את ישראל ע"י חכמתם בפירוש התורה באמת וישר כהתאמתם להשלמתה הרי הם כב"ד של משה אשר היתה להם התורה בשלימות מאת מרע"ה, וזו תשובת החקירה מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, שמחדש כנשר נעורי התורה קבלתה מסיני ע"י זיכור שכלו האמתי

אמנם בדורות הבאים אחריהם קשה הדבר למאד להשיג השגה שלמה מחוקי התורה שבע"פ בכל גדרותיה ובעיותיה ועומק הכנת לימודה בפלפול וז' למצוא נתיבות אור אמתה של תורה, וכן היה, שבמאה האחרונה לבית השני החילה רוח המחלוקת בישראל בתורת ה', מחלוקת לשם שמים, מסיבת תלאות העם הישראלי אשר החילו להקיפו מסביב ולהפיצו החוצה מארצו, וע"כ רבינו הקדוש גזר אומר והתיר לכתוב תורה שבע"פ וסדר המשנה ע"פ הדת והחוקה בבירור ההלכות ע"פ הקבלה ממרע"ה וע"פ המדות המסורים מאדון הנביאים אשר תורה שבכתב נדרשת בהם להצמדה יחד עם תורה שבע"פ.

וכן היה אחרי כן בימי רבינא ורב אשי בחתימת התלמוד וכ"ז היה בכל פעם בהתאסף יחד כל חכמי הדור וגדוליו ימים מספר עדי הוציאו לאור כל תעלומה ובגודל חכמתם חרצו

משפט בסברת אלו נגד אלו, מבלי חסו לחדודי סברתם ולפלפול חכמתם, והכל נעשה ע"פ דרכי החוקים הנמסרים מאת מרע"ה גם לדבר הזה.

אך בבואם אל הארץ וישבות המן ויחל העם להתעסק בענייניו ובעסקיו כמ"ש "ואספת דגנך" ומה גם אם יצאו חוץ לגור בארצות כמ"ש בתוכחות התורה, ואזי תורה שבע"פ הארוכה והרחבה מני ים הלך ושכוח דור אחר דור, ומי ימלא גבורות ה' בשלימותם, מי ישמיע כל תהלותיו בקרב העם להודיע לבני" תורת ה' חוקיו ומשפטיו, ומן המוכרח שתתקיים התורה שבע"פ רק על שני פנים, האחד, שיעמיד הא-ל ברוך הוא נביא לישראל בכל דור ודור כמרע"ה אשר יפסוק ברוח הנבואה הלכה בכל עת שיתעלם דבר הלכה, או באופן השני והוא שבכל דור ודור יהיו מנהליו הדתיים מלאים רוח חכמה באין מחסור וגרעון כלל מיהושע בן נון דכתב ביה "ויהושע בן נון מלא רוח חכמה", ותורה שבע"פ בשלימותה מונחת בכיסם, ונהירין להו כל שבילי ים החכמה אשר יוכלו להשיב שאלת כל דבר כי אין שחכה לפני כסא כבודך.

ועל אופנים אלו אמרה התורה "כי המצווה הזאת" - היא תורה שבע"פ "אשר אני מצוה וכו' לא נפלות היא ממך" ר"ל אינה מכוסה ונעלמת. ועל הפן הב' אמר "ולא רחוקה היא" כמשמעו שאין הדבר קשה ורחוק מלהשיגו. ועוד חוזר לבאר כל פן בפני עצמו וז"א "לא בשמים היא לאמר" וגו' ר"ל אין צורך עוד לדברי נביא לגלות דבר הנעלם מאת ה' מן השמים, ולא מעבר לים הוא לאמר מי יעבר וגו' ר"ל אין מן המוכרח שים החכמה יהיה נהיר וקיים בשלמות אצל מורי החכמה, ששני אלו קשים להמצא, על זה בא כמשיב שאין לך לדאוג יען "כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו" דעל פי החכמה והסברא האמיתית יוכל לפסוק כדין ולקיים ולעשות את כל התורה, כאשר נהיה הדבר בימי רבינו הקדוש ע"ה ובימי רבינא ורב אשי ע"ה וכאשר נוהג בקרב עם ישראל עד היום שמרכזי התורה המה החכמים אוהזים צדיקים דרכם בלימודם הלבבי במסירות נפש בזיכור השכל ובעיון עמוק באהבת האמת הנכון מבלי יחטאו מטרם הדרושה הצמחת האמת והשקפת הצדק ודור דור הולך בעקבות אבותיו.

(מהקדמת רבי שאול לספר בקש שלמה של אביו הגאון רבי שלמה אבן דנאן)

דבר ה' זו הלכה המושג מעמוד ראשי

כאשר לא היה מניין שחייבים להשלים. ומאידך ידועים דברי הגר"ז מרגליות בספרו שערי אפרים (שער י סעי' ט) שכתב שאם לא היו עשרה אין צריך להשלים לשבת הבאה, ורק אם היו עשרה ולא קראו באונס ישלימו לשבת הבאה. והוא הרחיב וביאר את דבריו בביאורו פתחי שערים (ס"ק ל) 'כנלענ' ד דרווקא היכא דבני חיובא הם לקרות אלא שאירע להם אונס. אבל היכא דלא הוו עשרה מעיקרא לאו בני חיובא נינהו, ואי"צ להשלים. דמעיקרא הכי אתקון חיוב הקריאה על מקום שיש שם עשרה להקל'. וכדבריו כן פסק הגאון רבי שלמה קלוגר בספר החיים בהל' קריאת התורה (סי' קלח ע"ב) שכיון שלא חל החיוב בלא עשרה, אינם צריכים להשלים בשבת שלאחריה, וסיים ששוב ראה שכן כתב בשער אפרים הגו'. ובאמת שרבות נפלאותי אך השער אפרים בס"ק לא מביא את דברי החיד"א בחיים שאל הגו' באריכות מילה במילה לגבי ההשלמה במנחה [רק שלא התחיל עם סיפור המעשה שהיה תשעה ואחד חלה וכו'], ולא ציין שבחיד"א כתובים הדברים להדיא שלא כדבריו, אלא שגם אם התפללו בלי מניין ישלימו לשבת הבאה. ועוד נפלאותי על הגאון רבי צבי הירש גרודז'נסקי בספרו מקראי קודש [על הלכות קריאת התורה, כלל יג סעי' יא] שהביא האי מקרה של הכפר שתיאר החיד"א וכתב שישלימו בשבת הבאה, והוסיף שיש מי שפטר לגמר מלהשלים, וביאר בהערה יט, שכוונתו לשער אפרים, שחולק על החיד"א, וכתב שדבריו לא נראים כי התיקון הוא של מרע"ה לקרוא, וענין העשרה זה מדרבנן ומדין כל דבר שבקדושה, והוכיח דבריו שם, ולכן חלק על דברי השע"א, וכתב שלכן בשבת שחרית, גם אם אין מנין אלא רוב מנין, חל החיוב, וצריך לקרוא בשבת שלאחריה. והוסיף שכנראה השע"א לא ראה את דברי החיד"א ז"ל שאם היה רואה לא היה חולק. ובאמת הדברים הם פלא לומר שלא ראה דברי החיד"א, אחר שבהערה הבאה הביא השע"א דברי החיד"א בשלימותם, וצ"ע. ועוד ראה בדברי הגר"ח פלאג' בספר החיים (הגו' לעיל), שהביא מדברי הבית מנחה שחילק בין אם לא היה מנין בכפר כלל שאז אין צריך להשלים, לבין אם היה רק שאחד חולה ולא הגיע שאז צריכים להשלים. וציין גם לדברי החיד"א הגו'.

והנה מרן הגרע"י זצ"ל דן בסוגיא זו בכמה מקומות, ראה ביביע אומר (ח"ד או"ח סי' יז אות ו). ובחלק ט (או"ח סי' כח). ובחזו"ע שבת (כרך א ע"ב שיד. וכרך ב ע"ב שט). ועוד תשובה נדפסה בשו"ת יחוה דעת חלק ז הנד"מ (סי' ט) שהשיב תשובה לנהריה על שבת אחת שלא היה להם מנין בבית הכנסת של המעברה בנהריה, והורה להם שבשבת הבאה יקראו את הפרשה הקודמת [כהן יעלה ויקראו לו הפרשה הקודמת והנוכחית עד שני (ואפשר גם רק כמה

פסוקים מן הפרשה החדשה, כמבואר בדברי הגר"ח פ"ה הגו' שיקראו ג פסוקים בפרשה החדשה].

ובזמן הדפסת הדברים הביאו פרסום מכתבו של מוריניו ראש הישיבה הגאון הכהן הגדול מאחיו חכם שלום הכהן שליט"א שכתב, שאותם שהתפללו יחידים אפילו קהילות שלימות אין צריכים להשלים, כי אין חובה אלא עם תפילה במנין [הרי שתפס עיקר כדברי רבי חיים פלאג'י, והשע"א, ודלא כמקראי קודש, ולכאורה דלא כהחיד"א (אם אם נחלק בין יחיד לרוב מנין), ודלא כמובא בתשובה ביחוה דעת הנוכחית]. ולענ"ד יותר נראה שאם הציבור מסכים ואין טירחא ויודיעים שיש הפוטרים, ויש המחייבים, ויסיימו על כך, בכהאי גוונא, אין חשיב טורח ציבור, ושפיר דמי לצאת ידי כולם וישלימו את הפרשיות החסרות. אמנם אם אין תנאים לכך כגון שהם בשמש הקופחת ואין אפשרות מעשית, ודאי שיש על מי לסמוך שלא ישלימו.

ובמכתב שם כתב שאם התפללו במניין ללא ספר תורה, כגון במניני המרפסות כפי שהוא הורה להתיר בשעת הדחק (ראה לעיל סי' ד) בכה"ג חייבים להשלים כל הפרשיות גם כשהם כמה פרשיות.

ובאמת בסוף דברי ראיתי תשובה שכתב הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בענין זה של השלמת הפרשיות, והביא שלמרות שמביאור הגר"א משמש שאי אפשר להשלים רק הפרשה האחת הסמוכה, ולא כמה פרשיות, מכל מקום הביא מתוס' מעשה רב (אות לה) שכאשר יצא הגר"א מבית האסורים [שם כמובן התפלל יחיד ללא מנין] ביקש מבעל הקורא שיקרא לפניו את כל הארבע פרשיות שחיסר. וכן הביא מחוט המשולש שנהג הגאון רבי נתן אדלר. וכן הביא ממרן החזו"א (דינים והנהגות קריאת התורה אות ו) שלאחר שהיה חולה כמה שבועות, ולא שמע קריאת התורה, קרא לפניו כל הפרשיות שהחסיר, וקרא לכהן עד שהגיעו לשני של פרשת השבוע. ע"כ. הרי שלמרות דעת השע"א והגרש"ק והגר"ח פלאג'י הגו' לעיל מכל מקום נקטו הלכה למעשה שכן יש לנהוג כך, וכחוראת החיד"א, המקראי קודש ומרן הגרע"י ביחוה דעת הגו', וכן ראוי לנהוג לכתחילה, אא"כ אין אפשרות לכך, ובפרט כאשר התפילות עדיין ברחובה של עיר, והשמש קופחת ויש בזה טירחא וציבורא גדולה, שיש לסמוך שלא להשלים הפרשיות, אך אם אפשר יש לעשות טעדיק כדי שלא יגרעו פרשיות מסדר פרשיות התורה.

מתוך שו"ת כתר מלוכה או"ח סי' טז

(שו"ת שנכתב מהשאלות שנענו ע"י מו"ר ראש המכון שליט"א לרגל המגפה הנוראה)

קו ההלכה והכשרות

בראשות הגאון רבי שניאור זלמן רווח שליט"א

הנהגות יום ביומו באורח חיים ויורה דעה * כשרות המזון * כשרות חו"ל
מצוות התלויות בארץ * זרקוקים במזון * טפילים וכשרות הדגים

03-7528999

פקס: 03-7528992 מייל: b.m@macon.co.il

שעות פעילות
בית ההוראה

ימים א.ג.ה

13:15-14:00 19:15-20:00

ימים ב.ד

13:15-14:00 18:15-19:00

יום שישי

12:15-13:00

המענה ינתן
ע"י רבני בית ההוראה
בשעות פעילות בית ההוראה
בשאר השעות
ינתן מענה על ידי הרבנים
המופיעים בתפריט

"הביאו את כל המעשר... ובחנוני נא בזאת אמר יי צביאות אם לא אפתח
לכם את ארפות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די" (מלאכי ג')

מצטרפים לבית המעשר!

הבית שלכם להפרשת תרומות ומעשרות כהלכה

חתת פיקוחו של:
"המכון למצוות התלויות בארץ"

להצטרפות

03-9030580 אתר: hamachon.co.il

שע"י 'המכון למצוות התלויות בארץ'
תרומות ומעשרות בדרך הנכונה והקלה